

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
277

נזיר דף ו'. יום א' פרשת בשלח ז' שבט תשפ"ג

דף ו' - ע"א

שנינו: מי שנזר ב' נזירות, מגלח הראשונה ביום ל"א, והשניה ביום ס"א, ואם גילח הראשונה ביום השלושים מגלח השניה ביום ס' - רישא: משום שלכתחילה הרי הוא נזיר ל' ימים שלמים (לרב מתנא - שאין אומרים מקצת היום ככולו אלא בדיעבד, לבר פדא - מגזירת חכמים אטו האומר ל' יום). סיפא - השמיענו שאומרים בתחילת הנזירות מקצת היום ככולו, לבר פדא - אף שבסוף הנזירות אין אומרים בתחילת הנזירות אומרים, וכמו מי שמקבל עליו נזירות באמצע היום. לרב מתנא - החידוש שיום שלושים עולה לכאן ולכאן - לשתי נזירות.

עוד שנינו שם: גילח הראשונה ביום השלושים והשניה ביום נ"ט יצא, שיום שלושים עולה לו מן המנין - לרב מתנא: שיום שלושים עולה לכאן ולכאן. לבר פדא: זהו המקור שסתם נזירות דאורייתא היא רק כ"ט יום, שיום שלושים עולה לו מן המנין' היינו שאינו נמנה עם נזירות ראשונה ולכן יכול להימנות לנזירות שניה.

שנינו: האומר 'הריני נזיר' ונטמא ביום השלושים, סותר הכל, לרבי אליעזר אינו סותר אלא ז' - לרב מתנא: טעם ת"ק משום שנזירות דאורייתא היא שלושים יום, ואף שאם גילח והביא קרבנותיו ביום שלושים יצא, משום שמקצת היום ככולו - כל שלא גילח והביא קרבנותיו הרי הוא נזיר מדאורייתא, ואם נטמא סותר כיון שלא השלים נזירותו. ורבי אליעזר סבר שמקצת היום ככולו אף אם נטמא קודם הבאת קרבנותיו. לבר פדא: סתם נזירות דאורייתא היא כ"ט יום, וחכמים גזרו שינהג שלושים יום משום האומר שלושים יום, ותנא קמא סבר שכמו כן תיקנו שגם שטומאה ביום שלושים תסתור נזירותו, כמו

שסותרת נזירותו של המקבל נזירות שלושים יום. ורבי אליעזר סבר שלא גזרו, וכיון שהשלים נזירות דאורייתא אינו סותר כלל, ורק צריך להמתין שבע ימי טהרה כדי להביא קרבנותיו.

דף ו' - ע"ב

שנינו: הריני נזיר ק' יום, נטמא יום ק' סותר את הכל, לרבי אליעזר אינו סותר אלא ל'. טעם ת"ק: לרב מתנא: כיון שלא הביא קרבנותיו אין אומרים מקצת היום ככולו. לבר פדא - לעולם אין אומרים מקצת היום ככולו. טעם רבי אליעזר: שנאמר 'זאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו' - נטמא ביום מלאת תן לו תורת סתם נזיר. [ואף שלעיל שנינו שאם נטמא ביום השלושים אינו סותר אלא ז', ולרב מתנא היינו משום שמקצת היום ככולו - כאן מדובר באומר ק' יום שלמים, ואכן אם אמר רק ק' יום אינו סותר אלא ז'. לרבינו פרץ - גזירת הכתוב שאף כשלא אמר שלמים, אם נטמא ביום מלאת סותר שלושים, אך משמעות הפסוק דווקא במפרש ימי נזירותו, אבל בנזיר סתם שנזירותו שלושים יום, אם נטמא ביום ל' אינו סותר אלא ז'].

'כל ימי נדר נזרו... עד מלאת הימים... קדוש יהיה' - לרבי יאשיה: אין גידול שער פחות משלושים כמניין 'יהיה', לרבי יונתן: 'עד מלאת' - כחודש שפעמים ממלאים אותו ל' יום, ופעמים כ"ט. ואין הכוונה לשבת שממלאת השבוע - שכל השבועות מלאים. ואין הכוונה לשנה - שאינה מתמלאת מימים אלא מחודש. ביאור המחלוקת - לרב מתנא: שניהם סוברים שסתם נזירות ל' יום, ונחלקו אם עד בכלל - ואפשר ללמוד מ'עד מלאת' שהיא ל' יום, או שאין עד בכלל - ואי אפשר ללמוד משם. לבר פדא: לכו"ע אין עד בכלל, ונחלקו אם סתם נזירות שלושים יום או כ"ט.

דף ז' - ע"א

משנה . הריני נזיר 'אחת גדולה', או 'אחת קטנה', ואפילו 'מכאן ועד סוף העולם' - הרי הוא נזיר שלושים יום, שכוונתו לומר שהנזירות היא לו טרחה גדולה, או קטנה, או כמו עד סוף העולם. ואין לפרש כוונתו לנזירות כמניין הפרסאות שיש מכאן ועד סוף העולם - שמדובר במקום שאין מונים פרסאות. (וראה עוד להלן).

שנינו: אמר 'הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני' - אומדים כמה ימי מהלך יש עד מקום פלוני, אם יש פחות משלושים יום הרי הוא נזיר שלושים יום, ואם יש יותר הרי הוא נזיר כמניין הימים. ואין מפרשים כוונתו שהנזירות קשה עליו כמו מכאן עד מקום פלוני, ויהא נזיר שלושים יום - שמדובר בנדר בעודו מחזיק בדרך, שמסתמא קיבל עליו נזירות להינצל מסכנת הדרך.

אמר: 'הריני נזיר כל ימי חיי', 'הריני נזיר עולם' - הרי זה נזיר עולם כאבשלום, ומיקל שערו בזמנים שנתבארו לעיל (דף ה'). 'כעפר הארץ', 'כשער ראשי', 'כחול הים' - הרי הוא נזיר לעולם נזירות אחר נזירות, ומגלח אחת לל' יום. 'הריני נזיר ק' שנה' או אפילו 'אלף שנים' - נזיר נזירות אחת לעולם, ואינו מגלח אחת לל' יום, כיון שנתן קצבה לנזירותו.

במשנה שנינו שהאומר 'הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם' הרי הוא נזיר ל' יום, שכוונתו שקשה עליו כמו מכאן ועד סוף העולם, ואינו דומה לנודר 'כעפר הארץ' 'כשער ראשי' וכדו' שהוא נזיר לעולם - שהמרחק מכאן ועד סוף העולם יש לו קצבה, שהוא מהלך חמש מאות שנה, ואם הייתה כוונתו לכך היה אומר הקצבה. **לרבה:** העפר והשערות יש הפסק בין זומזו, וקיבל נזירות מופסקות, אבל ימים אינם מופסקים זה מזה. [וכן אינו דומה למקבל נזירות לאלף שנים שהוא נזיר כל ימי חיי - כיון שאמר 'מכאן ועד סוף העולם' מפרשים כוונתו שקשה עליו וכו', ואמנם אם אמר 'הרי נזיר עד סוף העולם', הרי הוא נזיר כל ימי חיי]. **לרבא:** במשנה מדובר באומר 'הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם', ולכן מפרשים כוונתו כנ"ל, אבל בלא 'אחת' הרי הוא נזיר הרבה נזירות כמניין הימים שיש מכאן ועד סוף העולם, או כמניין הפרסאות - במקום שמונים פרסאות.

משנה . הריני נזיר ויום אחד - הרי זה נזיר שתיים, כיון שאמר 'נזיר' סמוך ל'יום אחד' הרי זה כאומר 'הריני נזיר, ונזיר ליום אחד'. ולא רק כשאמר 'יום אחד' נזיר שתיים כיון שאין נזירות ליום אחד, אלא גם אם אמר 'הריני נזיר ושעה אחת' אין אומרים שנתכווין רק להיכנס שעה אחת ביום הל"א, ונתכווין לנזירות של ל"א יום, אלא גם בזה הרי זה כאומר 'הרי נזיר, ונזיר שעה אחת'. ולא רק באומר הריני נזיר ושעה אחת, משום שאין נזירות לשעות אומרים שנתכווין להוסיף יום שלם, אלא גם אם אמר 'הריני נזיר אחת ומחצה', אף ששייך להיות נזיר לחודש ומחצה - הרי הוא נזיר שתיים.

דף ז' - ע"ב

משנה . 'הריני נזיר שלושים יום ושעה אחת' - כיון שאין נזירות לשעות הרי הוא כאומר הריני נזיר ל"א יום. [וכן אם אמר הריני נזיר ל' יום א']. המוכר בית לא מכר את הבור והדות, ואף שכתב לו 'עומקא ורומא' - שאינם בכלל בית. ולרבי עקיבא המוכר צריך לקנות מהלוקח דרך לבורו, שהמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו דרך, לחכמים מוכר בעין רעה ושייר לעצמו גם הדרך. ומודה רבי עקיבא אם אמר שמוכר לו חוץ מבור ודות, שכיון שייתר לשונו שהרי בין כך אינם בכלל המכר - נתכוין בזה לשייר לעצמו דרך. 'הריני נזיר שלשים יום ויום אחד' - לרב הרי הוא נזיר פעמיים ל' יום, שייתר בלשונו 'יום', וקרבי עקיבא שדורשים יתור לשון.

נזיר דף ח'. יום ג' פרשת בשלח

ט' שבט תשפ"ג

דף ח' - ע"א

משנה . הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים - הרי הוא נזיר לעולם, ומגלח אחת לשלושים יום, שהרבה נזירות קיבל עליו. לרבי - נזירות ארוכה של ימים הרבה עד יום מותו קיבל עליו, ואינו מגלח לעולם. ואם אמר 'הרי עלי נזירות כשער ראשי' - לכו"ע קיבל עליו נזירות הרבה.

'הריני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה כור', והלך ומצאו שנגנב או אבד - לרבי שמעון: אדם מכניס עצמו לדבר שספיקו חמור מוודאי, שאילו ודאי לא היה בו מאה כור לא היה נזיר לעולם ועכשיו שהוא ספק הוא נזיר לעולם. [ואמנם יש לו תקנה, שמתנה ואומר: אם היו בו מאה כור והריני נזיר מדבורי הראשון, הנה אשלים נדרי, ומביא קרבנותיו, ואם לא היו בו מאה כור ואם

שנה' או אפילו 'אלף שנים' - נזיר נזירות אחת ארוכה, כיון שנתן קצבה לנזירותו.

'הריני נזיר ואחת' - מונה שתיים, הוסיף 'ועוד' - מונה ג', הוסיף 'שוב' - מונה ד', ואין אומרים שכוונתו ב'שוב' לקבל כנגד ג' נזירות הראשונות עוד ג', ויהא נזיר ו' נזירות.

'הריני נזיר הן' - נזירות אחת, דיגון - ב', טריגון - ג', טטרגון - ד', פונטיגון - ה'.

נגעי בתים אינם בבית עגול, דיגון (ב' זויות), טריגון (ג' זויות), פונטיגון (ה' זויות), רק בטטריגון (ד' זויות), שנאמר פעמיים 'קירות' במקום 'קיר', שצריך ד' קירות.

הדרן עלך פרק כל כינויי

פרק שני - הריני נזיר

דף ט' - ע"א

משנה . אמר: 'הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה' - לבית שמאי נזיר, שסוברים כרבי מאיר שאין אדם מוציא דבריו לבטלה, ויודע שאין נזירות בגרוגרות, והתכווין לנזירות יין, וכשאמר 'מן הגרוגרות' הרי הוא מתחרט וכמו שבא לשאול עליו, וכשם שאין שאלה בהקדש כך אין שאלה בנזירות. לבית הלל אינו נזיר, שסוברים כרבי שמעון שכל שלא התנדב כדרך המתנדבים פטור [ולכן אין מפרשים שלכל הפחות יהא נדור מגרוגרות, אבל מה שאינו נזיר הוא משום שהם סוברים שיש שאלה בהקדש].

לרבי יהודה: אף לבית שמאי אינו אסור בין אלא בגרוגרות ודבילה, שנזירות היא לשון הפרשה, והרי הוא כאומר 'הריני פרוש מן הגרוגרות'.

לרבי נתן: לבית שמאי נדור מגרוגרות וגם נזיר מיין, ולבית הלל נדור מגרוגרות ואינו נזיר מיין. ללישנא אחרינא: לבית שמאי נדור ואינו נזיר, ולבית הלל לא נדור ולא נזיר.

דף ט' - ע"ב

האומר: 'הרי עלי מנחה להביא מן השעורים' - יביא מן החטים, 'קמח' - יבא סולת, 'שלא בשמן ולבונה' - יביא בשמן ולבונה, 'חצי עשרון' - יביא עשרון שלם, 'עשרון ומחצה' - יביא שני עשרונים. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. לס"ד דחזקיה: שיטת ת"ק כבית שמאי, שהאומר הריני נזיר מן הגרוגרות הרי הוא נזיר, כיון שאין אדם מוציא דבריו לבטלה. לרבי

כן בדבורי לא היה בו ממש, הריני נודר בנזיר מעכשיו, ויהיה נזיר שלשים יום ויביא קרבנותיו. אך עדיין יכול לבא לידי חומרא, אם נטמא קודם שהתנה, שהרי הוא ספק נזיר טמא, ואין לו תקנה, שלא יוכל להביא אשם טמא - שמא לא היו בו מאה כור והרי הוא מביא חולין בעזרה, ומאידך אסור בין ובתגלחת לעולם - שמא היו בו מאה כור והרי הוא נזיר]. לרבי יהודה: מותר, שלא קיבל עליו אלא א"כ ימצא בו מאה כור.

אמר: 'הריני נזיר מלא הבית' הריקן שלפניו, או 'מלא הקופה' - בודקים אותו, אם אמר שנזירות אחת נדר, ונתכוון לומר שקשה עליו כמלא הבית או הקופה - נזיר שלושים יום, ואם אמר סתם נזרתי - רואים את הבית והקופה כאילו מלאים חרדל, ונזיר כל ימיו. ואין תולים להקל כאילו היא מלאה קישואים ודלועים, ויהא מונה נזירות כמניין הקישואים והדלועים שיכול הבית או הקופה להכיל - לחזקיה: היינו כשיטת רבי שמעון שאדם מכניס עצמו לדבר שספיקו חמור מודאי. לרבי יוחנן: גם לרבי יהודה, כיון שוודאי קיבל עליו נזירות, אינו יכול להסתלק מספק, אבל שם אם אין בכרי מאה כור לא קיבל עליו נזירות כלל.

לפי רבי יוחנן שגם לרבי יהודה באומר 'הריני נזיר מלא קופה' הכניס עצמו לספק, כיון שוודאי קיבל עליו נזירות, היינו משום שסובר רבי יהודה כרבי, שדווקא ב'הרי עלי נזירות' קיבל נזירות רבות, אבל ב'הריני נזיר' קיבל אחת ארוכה, ולכן כיון שחלה עליו נזירות שוב אינו יוצא מהספק.

דף ח' - ע"ב

'הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני' - אומדים כמה ימי מהלך יש מכאן עד מקום פלוני, אם פחות משלושים יום - נזיר ל' יום, ואם יותר - נזיר כמניין הימים.

הריני נזיר כמניין ימות החמה - מונה 365 נזירות כמניין ימות החמה, כימי הלבנה - מונה 354 כימי הלבנה. לרבי - נוהג נזירות אחת ארוכה כמניין ימות החמה או הלבנה, אלא אם כן אמר 'נזירות עלי כמניין ימות החמה וימות הלבנה', שאז מונה נזירות כמניין זה. לרבי יהודה - אם לא הזכיר 'כמניין' סובר כרבי, אבל באומר 'כמניין' גם אם אמר 'הריני נזיר' ולא 'נזירות עלי' קיבל עליו נזירות הרבה לפי המנין.

אמר: 'הריני נזיר כל ימי חיי', 'הריני נזיר עולם' - הרי זה נזיר עולם כאבשלום, ומיקל בשערו בזמנים שנתבארו לעיל (דף ה'). 'הריני נזיר ק'

זה כאומר 'הרי עלי קרבן הוא', ואמר לשון נזירות כדי שלא יצערו ויביאו לו כוס אחרת.

משנה . 'הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין', או 'על מנת שאהא מיטמא למתים' - הרי הוא נזיר ואסור בכולן. לדעת רבי שמעון - לרבי יהושע בן לוי אינו נזיר, כמו באופן הבא, ואין זה מתנה על מה שכתוב בתורה, שהרי זה כאומר 'חוץ'. לרבינא הרי הוא נזיר גמור, שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה. נדר נזירות, ואמר: יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין - הרי זה אסור גם ביין, ולר' שמעון אינו נזיר, כיון שלא קיבל עליו הכל.

אמר: 'יודע אני שהנזיר אסור ביין, אבל סבור הייתי שחכמים מתירים לי, מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין', או 'יודע אני שהנזיר אסור בטומאה, אבל סבור הייתי שחכמים מתירים לי מפני שאני קובר את המתים' - י"א שהוא נזיר וי"א שאינו נזיר.

לדרך א': לחכמים נזיר ולרבי שמעון לא, וכמו שנחלקו באופן הקודם.

לדרך ב': מדובר בבא להשאל על יין או טומאה ע"י הפתח 'מפני שאין אני יכול לחיות' וכו', ולחכמים הסוברים שהנזיר נזירות רק מיין וכדו' הרי הוא נזיר גמור, כמו כן בהתרה כיון שהותר באחד הותר בהכל, ולרבי שמעון שהאוסר מדבר אחד אינו נזיר, כמו כן אינו מותר מנזירותו עד שישאל על כל האיסורים.

לדרך ג': חכמים סוברים שנדרי אונסים אינם צריכים שאלה לחכם, וגם כאן מדובר בזה, שאחר שנדר נזירותו נתחדש מצבו שחייב לשתות יין או להיטמא למתים, ולכן מותר. ורבי שמעון סובר שנדרי אונסים צריכים שאלה לחכם, ולכן גם כאן אף שהוא אנוס צריך שאלה. [ויש מפרשים שבשעת הנדר כבר היה אנוס בזה, ונחלקו באופן שאין פיו ולבו שוים].

דף י"א - ע"ב

משנה . אמר: 'הריני נזיר, ועלי לגלח נזיר', ושמע חבירו, ואמר: 'ואני, ועלי לגלח נזיר' - אם היו פיקחים מביא כל אחד קרבנותיו של השני. ואם לא היו פיקחים וקדמו והביאו קרבנם - מביאים קרבנות נזירים אחרים.

מדוייק מלשון המשנה שדווקא אם אמר חבירו 'ואני, ועלי לגלח נזיר', אז מתחייב בשני החיובים, אבל אמר 'ואני' לחוד, אינו מתחייב אלא בנזירות - שפתח בה חבירו, ולא בגילוח נזיר אחר שסיים בה חבירו.

יוחנן: לא כבית שמאי, אלא מדובר באומר 'אילו הייתי יודע שאין נודרים כך לא נדרתי כך', וטעיתי שאפשר להביא מן השעורים וכן בשאר הטעויות. וחזר בו חזקיה ופירש כרבי יוחנן, שאם כבית שמאי, למה נקט התנא 'מן השעורים' שיש מקום לטעות בהם, כיון שיש מנחות הבאות מהם, ולא נקט 'מן העדשים'. ורבי יוחנן אמר לדבריו שאין זה דיוק, שיש חידוש יותר ב'מן השעורים' שאפשר שכוונתו באמת שדווקא אם יכול להביא מנחה מהם כמו מנחת העומר הוא מתחייב - ואעפ"כ הדין שחייב בשל חיטים כיון שאין אדם מוציא דבריו לבטלה, וכל שכן ב'מן העדשים' שלא שייך מהם מנחה.

נזיר דף י'. יום ה' פרשת בשלח י"א שבט תשפ"ג

דף י' - ע"א

משנה . (היה פרה רבוצה לפניו) אמר אמרה פרה זו (בלבה) הריני נזירה אם עומדת אני, או אמר הדלת הזה הריני נזירה אם נפתח אני - לבית שמאי הוא נזיר, ולבית הלל אינו נזיר. אמר רבי יהודה: אף בית שמאי סוברים שאינו נזיר, אלא שנאסרת עליו הפרה כקרבן אם עומדת היא. ונחלקו בפירוש המשנה:

לרמי בר חמא: כוונת האדם 'הריני נזיר מבשרה אם עומדת מאליה', ועמדה מאליה, וכן בדלת אם נפתחת מאליה, ובית שמאי ובית הלל לשיטתם (דף ט'), באומר 'הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה', שלבית שמאי הוא נזיר ולבית הלל אינו נזיר, וכמו כן באומר הריני נזיר מבשרה. והחידוש הוא, שלא רק בגרוגרות ודבילה שמתחלפים בענבים אמרו בית שמאי שהוא נזיר, ולא רק בבשר שבא יחד עם יין בסעודה, אלא גם בדלת שאין שייכת כלל לנזירות.

למסקנת רבא: שאמר 'הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה' ועמדה מאליה, ונחלקו בשני דברים: א. כמו שנחלקו ב'הריני נזיר מן הגרוגרות', כן נחלקו ב'הריני נזיר מבשרה'. ב. לבית שמאי כוונתו הייתה שאם לא יעמידה יהא נזיר, והרי לא העמידה אלא עמדה מאליה, לבית הלל כוונתו שיאסר אם לא תעמוד, והרי עמדה.

נזיר דף י"א . יום ו' פרשת בשלח י"ב שבט תשפ"ג

דף י"א - ע"א

משנה . מזגו לו את הכוס, ואמר: 'הריני נזיר ממנו' - הרי הוא נזיר. ואם שיכור הוא - אינו נזיר, שהרי